

अथ विषुवद्दिने पृष्ठस्तोत्रगतं साम विधत्ते । “बृहत्पृष्ठं भवति । बृहद्दे सुवर्गे लोकः । बृहतैव सुवर्गं लोकं यन्ति” इति । बृहत्साम्नः स्वर्गप्राप्तिहेतुत्वात्तद्रूपत्वम् ॥

पृष्ठस्तोत्रे सामविशेषं विधाय पवमानस्तोत्रे सामविशेषं विधत्ते । “त्रयस्त्रिंशि नाम साम । माध्यन्दिने पवमाने भवति [४] । त्रयस्त्रिंशद्दे देवताः । देवता एवावरुन्धते” इति । त्रयस्त्रिंशीति कस्यचित्साम्नो नामधेयम् । तच्च साम माध्यन्दिने पवमानाख्ये स्तोत्रे गायेत् । देवतानामियं सङ्ख्या त्रिंशत्त्रयश्च गणिन इत्यादिमन्त्रे प्रसिद्धा ॥

इदानीं विषुवत उत्तरेषु परःसामसु पूर्वोक्तविपरीतक्रमं विधत्ते । “ये वा इतः पराञ्च संवत्सरमुपयन्ति । न हैनन्ते स्वस्ति समश्नुवते । अथ येऽमुतोऽर्वाञ्चमुपयन्ति । ते हैनः स्वस्ति समश्नुवते । एतद्वा अमुतोऽर्वाञ्चमुपयन्ति । यदेवम् । योह खलु वाव प्रजापतिः । स उ वेवेन्द्रः । तदु देवेभ्यो नयन्ति [५]” इति । ये यजमाना इतो भूलोकरूपादद्वा इत्यादिमन्त्रयुक्तादतिग्राह्यादारभ्य पराञ्चमनुक्रमगतमेव संवत्सरमनुतिष्ठन्ति । ते यजमाना एनं क्रतुं स्वस्ति क्षेमेण न समश्नुवते न सम्यक् प्राप्नुवन्ति । ये तु विषुवत ऊर्ध्वं अमुतो द्युर्लोक-रूपात्प्रजाभ्यस्तेत्यादिमन्त्रयुक्तास्तृतीयादतिग्राह्यादारभ्यार्वाञ्चं व्युत्क्रमगतं संवत्सरक्रतुमनुतिष्ठन्ति । त एव यजमाना एतं क्रतुं स्वस्ति क्षेमेण समापयन्ति । एवमतिग्राह्याणां व्युत्क्रममनुष्ठानं यदस्ति एतेनैव प्रकारेण अमुतोऽन्तादारभ्यार्वाञ्चं व्युत्क्रम-